

Министерство за финансии
Сектор за управување со ИПА фондови

*Информации за ефективното функционирање на системот за управување и
контрола на ИПАРД II*

Април 2024

Информации за ефективно функционирање на системот за управување и контрола според ИПАРД II

1. Дизајн на системот за управување и контрола

Во текот на 2024 година не се случија промени во дизајнот на системот за управување и контрола.

2. Следење на системот за управување и контрола – Верификациска посета

Канцеларијата за поддршка на НАО во рамките на годишниот план за верификациски посети за 2023 година од 30 јануари 2023 година, планираше три посети за верификација како алатка за следење на функционирање на системот за управување и контрола (СУК) поврзана со ИПАРД II Програмата.

Првата верификациона посета во однос на ИПАРД II Програмата 2014-2020 беше поврзана со административна проверка на платените проекти (продолжување и финализирање на верификациската посета од годишниот план за 2022 година). Оваа верификациска посета беше иницирана во декември 2022 година и финализирана во мај 2023 година. Со оваа верификациона посета предмет на разгледување беа проектите од мерка 1, мерка 3, мерка 7 и мерка 9. Со оваа верификациска посета административно се проверени 7 платени проекти во износ од 1.228.551 ЕУР од 5.272.003,78 ЕУР, платени во референтниот период, што претставува околу 23% од исплатениот износ од избраниот примерок. Конечниот извештај беше издаден на 17 јули 2023 година. Беа идентификувани три главни наоди (2 со потенцијално финансиско влијание и еден за помалку платени средства) и еден среден наод.

Сите наоди се предмет на следење.

Опсегот на втората верификациона посета беше екс-пост теренска контрола на платени проекти (за барања во мерката 1, 3 и 7). Со оваа верификација посета беа извршени екс-пост и на лице место проверени проекти во вредност од 1.860.557,79 ЕУР, што претставува обем од околу 15,27% од вкупно платените проекти во текот на 2020 и 2021 година (од мерката 1 и 7, примерокот е направен со ограничување на проекти над 600.000,00 МКД или 10.000 ЕУР). Посетата за верификација беше финализирана на крајот на декември 2023 година, а извештајот за конечна посета на верификација беше издаден на 12 март 2024 година. Беа идентификувани два главни наоди со потенцијално финансиско влијание и еден извештај за неправилност беше пријавен преку системот IMS.

Сите наоди се предмет на следење.

Третата верификациона посета беше следење на имплементацијата на препораките дадени со претходните активности за верификација. Оваа верификациона посета е започната во јануари 2024 година, а постапката е

финализирана со извештаите за конечна верификација на посетата издадени во март 2024 година. Со овие извештаи е утврден следниот статус: во однос на ИПАРД Агенцијата од 18 наоди и 3 ризици - 15 наоди и 3 ризици се надминати, а во Телото за управување со ИПАРД се надминати сите 4 наоди (најмногу поврзани со спроведување на мерката техничка помош).

Годишниот план за верификациски посети за 2024 година е усвоен на 25 јануари 2024 година и предвидува две посети како што следува:

1. Верификациска посета со извршување на екс-пост проверки на лице место (ИПАРД II Програма);
2. Верификациска посета – административна проверка на исплатени проекти (ИПАРД II Програма);
3. **Следење на спроведувањето на препораките на ревизијата**

(а) Внатрешна ревизија

Управувачка структура

Согласно годишниот план за внатрешна ревизија за 2023 година во Министерството за финансии, беше планирана една ревизорска мисија на системот за внатрешни контроли - управување со фондовите на ЕУ, сметки и контрола на исправноста на барањата за средства и заверка на расходите во одделението Национален фонд/ Тело за сметководство на ИПА во рамките на секторот за управување со фондови на ИПА/Управувачка структура. Ревизорската мисија беше извршена во текот на септември - ноември 2023 година. Согласно конечниот ревизорски извештај број 23-7662/3 од 10.11.2023 година, идентификуван е еден наод со висок ризик во однос на потребата од обезбедување оптимален број на капацитети за човечки ресурси, особено поврзани со финансиското управување.

Годишниот план за внатрешна ревизија за 2024 година (бр. 23-11010/1 од 14.12.2023 година) предвидува последователна ревизорска мисија за спроведување на препораките од ревизијата за управување со човечки ресурси.

ИПАРД Агенција

Согласно годишниот план за внатрешна ревизија на ИПАРД Агенцијата за 2023 година, беа планирани три ревизорски мисии, од кои две ревизии на процесите за спроведување на ИПАРД и една последователна ревизија.

Во текот на 2023 година беа извршени три ревизии од годишниот план за ревизија за 2022 година и четири ревизии од годишниот план за ревизија за 2023 година:

- Ревизија на процесот на одобрување на проекти и склучување договори за мерката 3 од ИПАРД Програмата 2014-2020 година;
- Ревизија на процесот на книговодствената сметководствена евиденција, нејзината комплетност и точност во спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 година;

- Ревизија на процесот на одобрување на плаќања од ИПАРД Програмата 2014-2020 година;
- Последователна ревизија за спроведувањето на препораките;
- Ревизија на процесот на одобрување на проекти и склучување договори за мерката 1 и 7 од ИПАРД Програмата 2014-2020 година;
- Ревизија на процесот на контрола на лице место пред плаќање од ИПАРД Програмата 2014-2020;
- Ревизија на процесот на самооценка на ИПАРД Агенцијата за спроведување на мерката инвестиции во рурална јавна инфраструктура за ИПАРД Програмата 2021-2027 година.

Годишниот план за ревизија на ИПАРД Агенцијата за 2024 година е усвоен во декември 2023 година. Според планот, планирани се пет ревизорски мисии, од кои три ревизии на процесите за спроведување на ИПАРД и една последователна ревизија.

Тело за управување со ИПАРД

Согласно годишниот план за ревизија за 2023 година, секторот за внатрешна ревизија при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство изврши ревизија на процесот на публицитет на ИПАРД Програмата. Целта на ревизијата беше да се оцени успешноста на активностите спроведени во насока на обезбедување на публицитет и соодветна информираност на ИПАРД програмата 2021-2027 година.

Според конечниот ревизорски извештај доставен на 06 март 2024 година (Реф. 09-29), идентификуван е еден висок наод во врска со потребата од зајакнување на човечките капацитети во одделението за техничка помош со пополнување на работното место советник за информации и публицитет.

Во однос на степенот на успешност на активностите за информирање и публицитет, ревизијата изрази мислење дека информирањето на крајните корисници е генерално ефективно, но сугерира максимално користење на другите расположливи ресурси (како што се дигиталните медиуми) за исполнување на поставените цели и резултати.

(б) Извештаи на ревизорско тело

Неквалификуваното мислење за веродостојноста на годишните финансиски извештаи, или извештаите/годишните сметки беше издадено со разумно уверување дека декларацијата за расходи и годишните финансиски извештаи за извештаите/годишните сметки за финансиската година 2023 даваат вистинит и правичен приказ.

Квалификувано мислење за законитоста и регуларноста на трошењето и функционирањето на системите за управување и контрола е издадено од страна на Ревизорското тело за 2023 година. На тој начин се констатирани наоди во врска со слабостите во надзорот во процесот на одобрување на проекти и плаќања,

погрешна пресметка на прифатливи трошоци за кофинансирање, извршени плаќања за инвестиции кои не се целосно ставени во функција и кои цели не се исполнети и за отсуство на долгорочна политика за задржување и мотивација.

Во однос на Годишниот извештај за ревизорската активност за 2023 година, НАО следеше 37 отворени наоди поврзани со ИПАРД 2014-2020 година, прикажани во табелата подолу:

Институција	Голем	Среден	Мал	Вкупно
НАО/УС	1	2	/	3
ТУ со ИПАРД	/	1	/	1
ИПАРД Агенција	16	15	2	33
Вкупно:				37

За време на 2023, 16 наоди се затворија.

Наоди со висок ризик:

Следниве 16 наоди со висок ризик (или 43%) во **ИПАРД Агенцијата**, остануваат отворени и се поврзани со:

- склучување договор без 3 понуди,
- неспоредливи понуди и поголем износ на финансиска поддршка платена поради техничка грешка,
- помалку уплатени средства, дел од опремата предмет на инвестирање не е ставена во функција
- средства за кофинансирање од мерка 7 доделени на примател кој не е производител,
- избегнување на правилото од три понуди,
- одобрени артикли за набавки без соодветни придружни документи платени транспортни трошоци,
- платени неподобни трошоци,
- инвестициската цел не е исполнета,
- основан производствен погон кој не започнал со работа,
- неусогласеност меѓу образложението на Решението за исплата и исплатената финансиска поддршка.

Повеќето од наодите идентификувани од ревизијата на работењето имаат многу мало финансиско влијание и редовно се коригираат (се издаваат решенија за наплата или за доплата и наодите се подмируваат).

4. Следење на административните капацитети на ИПАРД структурата

Управувачка структура

Моменталниот број на вработени во УС е 15 (вклучувајќи го и НАО), а стапката на зафатеност на работните места во секторот за управување со фондови на ИПА е 79%.

Изработена е анализа на обемот на работа за периодот 2024-2026 година и резултатите од пресметките покажаа дека оптималниот број на вработени во УС за 2024 година е 19 (деветнаесет). На крајот на 2023 година беше објавен јавен повик за пополнување на две позиции: помлад соработник – финансиски менаџер и помлад соработник за ефикасно функционирање на системот за управување и контрола во областа на ИПАРД програмата. Постапката е во тек и поради распишаните избори постапката може да се одложи имајќи предвид дека нема да може да се реализираат вработувања во изборниот период - закажан за мај 2024 година.

ИПАРД Агенција

Според анализата на обем на работа на ИПАРД Агенцијата за 2024 година, оптималниот број на вработени во Агенцијата е 158, вклучително и мерката инвестиции во руралната јавна инфраструктура (ИРЈИ). Според анализата на обемот на работа за 2024 година, потребни се 11 нови вработувања во ИПАРД Агенцијата (а има потреба и од 29 унапредувања).

Тело за управување со ИПАРД

Анализата на обемот на работа за периодот 2024-2026 година покажува дека оптималниот број на вработени за 2024 година е 15 (петнаесет). Според анализата на обемот на работа за 2024 година, потребни се 1 ново вработување и 3 унапредувања.

	вработени 01.01.2024 (1)	Нови вработени до 01.03.2024 (2)	Ја напуштиле позицијата до 01.03.2024 (3)	Момент ално вработе ни (4)	Оптимален број на вработени (АОР 2024) (5)	Потребни нови вработув ања 6=5-4	Приоритет согласно оценката на НАО	Стапка на промет 7=3/1	Стапка на пополнет ост 8=4/5
УС	15	0	0	15	19	4	4	0%	79%
ИПАРД Агенција	149	0	2	147	158	11	11	1%	93%
Тело за управување со ИПАРД	14	0	0	14	15	1	1	0%	93%
ВКУПНО	178	0	2	176	192	16	16	1%	92%

Со анализата на обем на работа за 2024 година, бројот на вработени во ИПАРД структурата е 192, така што во моментот стапката на пополнетост е 92%.

Задржување на персоналот.

Во тек е измена на Законот за администрација, каде покрај другите реформи треба да се воведат член за можности за надополнувања во опсег од 15 – 45% од платите на вработените во ИПА Структурите. Овие измени ќе послужат како правна основа за понатамошно спроведување на мерките за задржување/мотивација (финансиски

и нефинансиски). Измените на Законот беа усвоени од Владата и доставени до Собранието на усвојување. Измените на Законот во моментот на подготовка на овој извештај се во собраниска процедура.

Во меѓувреме, 15% паушално надополнување на платата на вработените во ИПА структурите се спроведува согласно Законот за извршување на буџетот.

5. Финансиско управување

Извршени исплати (ЕУ дел) до 22^{ри} април 2024 се:

- 2,9 милиони ЕУР за 2024
- 47,8 милиони евра за сето време на спроведување на ИПАРД.

Пресметка на можноста за губење на средства од 2024 година:

За калкулација на можност за губење средства следниве претпоставки беа земени предвид:

Калкулација на можноста за губење средства согласно Н+3 правилото		
Бр.	Референца	ЕУ придонес во €
1.	Финансиски алокации	60.000.000,00
2.	Декларирана сума до 31.12.2023	44.828.022,71
3.	Прогнозирана сума што ќе се исплати во 2024	7.582.500,00
4=1-2-3	Потенцијално губење на средства на крајот од 2024	7.589.477,29

Имајќи ја предвид горенаведената пресметка, потенцијалниот ризик од губење на средствата на крајот на 2024 година изнесува 7,6 милиони евра, односно 12%.

Стегната камата

На 31.03.2024 година стекнатата камата на ИПАРД II евра сметката е 1.808,58 ЕУР.